

Diuem que els periodistes no deixem mai que la realitat ens espatlli una notícia i això es el que deu passar quan parlem de França, ja que, la majoria de televisions, ràdios i diaris –francesos, espanyols o, simplement, europeus– interpreten el no a la nova Constitució de la UE com una victòria de l'ultradretà Front Nacional (FN) o, de manera més laxa, com un triomf del populisme, d'un discurs on es barregen la xenofòbia, la patrioteria i la demagògia.

El problema és que la realitat és tosuda i hi ha gent que l'ausculta, que no es conforma amb les explicacions ideològiques. I aquesta gent diu que el 72% dels votants vol que continuï la construcció europea i que dins d'aquesta franja favorable a continuar progressant en la matèria, un 57% ha votat no, és a dir, no és un elector antieuropeu. Si volem saber quina és la raó principal dels francesos per sentir-se europeus, trobem que volen "reforçar el pes de la UE enfront dels EUA i la Xina". Per a ells, la Constitució era "necessària per assegurar el funcionament d'una Europa a 25", però la irritació davant la situació econòmica i social, l'excés –diuen– de liberalisme que comporta el text i el desig de renegociar un millor acord han fet guanyar el no. En qualsevol cas, ni entre l'esquerra favorable a la Constitució ni entre la dreta que demanava el sí, ningú no ha insistit en el que era el primer motiu dels partidaris del sí, és a dir, ningú no ha volgut recordar que si la UE va ser creada és, primer, per evitar que Europa s'embarqui en una nova guerra civil, però també perquè aquesta Europa vol existir com a tal, com a unitat politicoeconòmica davant d'altres blocs.

Pretendre una Unió Europea com a bloc alternatiu als Estats Units quan el president de la Comissió es diu Durão Barroso i apareix a la famosa "foto de les Açores", al costat de Bush, Blair i Aznar, és pretendre molt. Des de l'època de Mao Zedong i el seu famós "no importa si el gat és blanc o negre, el que compta és que cací ratolins" fins al "no hi ha economia de dreta i economia d'esquerra sinó mala i bona gestió econòmica" de Tony Blair, l'esquerra sembla atrapada pel pragmatisme, i aquest és un fenomen mal viscut a França, ja que no debades entre els vint llibres

El no francès, nostàlgia i impotència d'una UE que no serà

França volia recuperar la 'grandeur' liderant una unió política europea, però la UE no segueix aquest camí, sinó un altre de més purament econòmic. El no al Tractat Constitucional de França –on sis dels darrers llibres més venuts expliquen aquest text– té molt a veure amb aquest fet.

d'assaig més venuts n'hi havia sis sobre la Constitució europea. Amb raó o sense, equivocant-se o no, els francesos han votat amb coneixement de causa. I massivament, ja que la participació ha estat pel voltant del 70%, molt per sobre, per exemple, de l'espanyola.

França, que va pretendre exportar la seva revolució del 1789 arreu del món i es considera un país fundat en principis universals, no ha aconseguit imposar el seu model enlloc. El país que va heretar amb més entusiasme els principis del 1789 va ser l'URSS i més val no entrar-hi en detalls. Aquesta revolució, filla de les *Lumières*, va servir al cap i a la fi per unificar el país i modernitzar-lo, imposar el codi civil napoleònic i un tipus d'universitat que encara perviu.

Al llarg del segle XIX i, sobretot, durant la carnisseria del 1914-18, es va

A la plaça de la Bastilla, a París, i arreu del país, els partidaris del no van manifestar la seva alegria pel resultat de la consulta.

consolidar definitivament l'estat jacobí, que pensa sovint que la igualtat –la uniformització?– pesa més que la llibertat. Aquest país va sortir del desastre del 1939-45 molt tocat en el seu orgull. El 1954, entre els comunistes i els gaullistes, van fer impossible la Comunitat Econòmica de Defensa (CED), i van fer un cop molt dur a la dimensió política de la futura UE, que havia nascut quatre anys abans al voltant de l'economia, concretament de l'acer i el carbó. El 1956, els francesos i els anglesos van protagonitzar una reeixida expedició militar a Suez, però Washig-

ton i Moscou van fer saber a París i Londres que ja no eren ells, les antigues potències colonials europees, els que manaven, i els van obligar a retirar les tropes. L'arribada al poder de De Gaulle va estar lligada als primers assajos nuclears francesos (1960) i a una sèrie d'operacions destinades a reconciliar el mite francès de la *grandeur* amb una realitat menys llampant. Europa, la CEE, es converteix en el tam-

boret on París es pot enfilar per continuar mirant la resta del món com si fos una primera potència. En el seu moment, François Mitterrand, un cop oblidada la utopia de "rompre amb el capitalisme", troba en la construcció europea una ideologia de substitució. És la teoria de l'"Europa-potència", el desig de donar a la UE el pes polític i militar equivalent al seu pes econòmic. París sap que pot servir-se del seu escò-

en el Consell de Seguretat de l'ONU. La caiguda del Mur de Berlín el 1989 i la recent crisi iraquiana, cada esdeveniment a la seva manera, posen en evidència els límits de l'opció francesa.

El no de França a la Constitució s'ha d'analitzar des d'aquests paràmetres. Molts vots negatius demanaven "més" Europa, se sentien decebuts per una UE que s'amplia abans a 25, i només després discuteix les regles de funciona-

Que amb la victòria del no i la impossibilitat d'aplicar la Constitució s'hagin afavorit els desitjos dels liberals més estrictes, que només parlen de mercat únic, és la paradoxa de la situació

ment i el perquè mateix de la Unió. Que amb la victòria del no i la impossibilitat d'aplicar la Constitució s'hagin afavorit els desitjos dels liberals estrictes, que només parlen de mercat únic, és la paradoxa de la situació. Sens dubte, el fet de tenir un president com Chirac, que ha oblidat que el 2002, a la primera volta, només el van votar el 19% dels ciutadans; de suportar un primer ministre incompetent com Raffarin —amb seguretat, el pitjor de la V República, però també un dels que més han durat—; de viure des de fa massa anys amb un 10% de la població activa a l'atur; de veure com el model francès d'integració explota i apareixen els enfrontaments intercomunitaris, i tot això sumat a la història d'amor fracassada amb una UE que no vol seduir més enllà de relacions d'interès, fa que els francesos —i no l'FN— hagin votat no. La responsabilitat de la classe política gal·la, que sovint ha culpats Brussel·les d'errors o impotències pròpies, també

Catalunya Nord: el no més contundent

Prop del 65% de l'electorat nord-català va dir que no a la Constitució europea. Un dels resultats més clars i més contundents arreu de l'estat francès. A la Catalunya Nord i la resta de la regió Llenguadoc-Rosselló, el no ha arribat a superar la xifra del 1992, quan catalans i occitans havien rebutjat ja massivament el Tractat de Maastricht. Aquest resultat, lluny de representar una sorpresa, és conseqüència en part de la crisi agrícola i vitícola que pateix tot el món rural. L'electorat d'extrema dreta, tradicionalment ben present, també va pesar molt en aquest resultat. A més, la federació nord-catalana del Partit Socialista va optar molt aviat per la via fabiusenca i va fer campanya en contra del text constitucional.

*Sandra Buxaderas
Brussel·les*

Ni Jacques Chirac, president de la república, ni la resta de la classe política francesa podien eludir la seva responsabilitat en el fracàs del referèndum.

és important en el fracàs constitucional.

Ara Holanda també ha dit no, i potser Dinamarca i Polònia i qui sap si els txecs i Gran Bretanya també ho diran, i en aquests casos pesarà més el discurs sobiranista que la demanda d'una "Europa social". No cal, doncs, comptar amb els britànics ni amb els altres per anar cap a una fiscalitat uniforme en tota la UE ni per acordar un gran nivell de protecció social per a tothom, sobretot quan són aquests dos factors els que fan la felicitat de la seva economia.

Els francesos, passat ja el somni de l'"Europa-potència", haurien de mirar la realitat sense nostàlgia. Fa vint anys manaven propietaris i treballadors a través dels sindicats; avui ho fan els consumidors i els jubilats, els primers perquè volen comprar sempre més barat, els segons perquè cada cop en volen més pels seus diners. I no és perquè es voti no que les coses seran diferents.

*Octavi Martí
París*

El projecte europeu, en crisi profunda després del no d'Holanda i França

El rebuig dels francesos i dels holandesos a la Constitució ha sumit la UE en la pitjor crisi dels seus cinquanta anys d'història. Les dificultats anteriors van ser provocades per dirigents o estats concrets, però ara són dos països fundadors, i amb interessos diferents, els que s'han plantat. I qui ha dit no és la font màxima de legitimitat democràtica: el ciutadà.

Davant la magnitud i gravetat de la garrotada al projecte europeu, els dirigents han respost a la defensiva: la Constitució ni és morta ni es renegocia. El procés de ratificació continua. No s'ha de variar el rumb, sinó explicar-lo millor. Només el britànic Tony Blair s'atreveix a dir –pressionat per un públic euroescèptic– que cal replantejar-se el projecte europeu, i examinar si la manera actual de fer política a Brussel·les respon a les inquietuds dels ciutadans.

La resta atribueix la crisi a una manca de pedagogia, i deixa altres anàlisis per a la cimera del 16 i 17 de juny. Serà l'última reunió presidida pel veterà luxemburguès Jean-Claude Juncker, abans que Blair prengui el timó. Juncker vol un acord sobre el pressupost europeu per als anys 2007-2013. I espera llançar un missatge a l'opinió pública: per un cop, els polítics no donaran la culpa de tot a Brussel·les, sinó que faran un exercici de responsabilitat col·lectiva.

Ara bé, l'esborrany de pressupost distribuït per Juncker el 2 de juny preveu ja una rebaixa dels fons de cohesió res-

pecte als darrers anys, perquè sap que França, Alemanya o Gran Bretanya no presenten ara el millor humor per a la solidaritat.

Un acord pressupostari insuflaria una mica d'aire a la Constitució, que és a la UCI, però no resol el problema de fons. Què es fa amb el text? Fins ara, els dirigents han optat per refredar l'atmosfera, continuar el procés de ratificació i aparcar el problema fins que, el novembre del 2006, s'asseguin per comprovar quants països han dit no i pactin una sortida. La mateixa Letònia ha ratificat el Tractat per via parlamentària l'endemà del no holandès.

Però el Tractat no pot entrar en vigor si no el ratifica tothom. Per això els britànics pressionen Blair per desconvocar el seu referèndum i donar el text per mort. Les solucions, llavors, serien diverses. La més immediata seria intentar de fer entrar en vigor algunes disposicions de la Constitució per la via ràpida. Però res no sembla que pugui evitar una desorientació col·lectiva i un afebliment de la imatge internacional.

La UE, com diu Juncker, potser sobreviurà a la crisi, però el mal està fet i cal veure fins a quin punt afecta la salut de tot l'organisme.

*Sandra Buxaderas
Brussel·les*